

V I Lenin

Socialdemokratin förhållande till bonderörelsen

Bonderörelsens väldiga betydelse i den demokratiska revolution, som Ryssland genomlever, har redan många gånger klarlagts av hela den socialdemokratiska pressen. RSDAP:s 3:e kongress antog som bekant en särskild resolution i denna fråga för att noggrannare fastställa hela verksamheten av det medvetna proletariats parti och göra den enhetlig just i förhållande till den nuvarande bonderörelsen. Trots att denna resolution förbereddes i förväg (det första utkastet trycktes i nr 11 av Vperjod, den 10 (23) mars i år*), trots att den omsorgsfullt bearbetades av partikongressen, som bemödade sig om att formulera de åsikter, som redan utbildats inom hela socialdemokratien i Ryssland – trots detta framkallade resolutionen betänkligheter hos en rad kamrater, som arbetar i Ryssland. Saratov-kommittén förklarade enhälligt att denna resolution var oantaglig (se nr 10 av Proletarij). Tyvärr har vår redan då uttalade önskan att erhålla förklaringar till denna förkastelse hittills förblivit ouppfylld. Vi vet endast, att Saratov-kommittén också förklarat att den nyiskraitiska konferensens agrarresolution är oantaglig. Följaktligen var kommittén missbelåten med det, som är gemensamt för de båda resolutionerna, men inte med det, som skiljer dem åt.

Nytt material i denna fråga lämnar ett till oss överbringat brev (offentliggjort i form av ett hektograferat flygblad), som skrivits av en moskvakamrat. Vi återger detta brev i sin helhet:

Öppet brev till centralkommittén och de kamrater, som arbetar på landsbygden

Kamrater! Moskva-kommitténs kretsorganisation har direkt tagit itu med arbetet bland bönderna. Bristen på erfarenhet av hur ett sådant arbete skall organiseras, de säregna förhållandena på vår centralryska landsbygd och även otillräcklig klarhet i de anvisningar, som 3:e partikongressens resolutioner ger i denna fråga, samt den nästan fullständiga avsaknaden av material ifråga om arbetet bland bönderna såväl i den periodiska pressen som i litteraturen i allmänhet, föranleder oss att anhålla, att CK sänder oss utförliga anvisningar av såväl principiell som praktisk natur. Och er, kamrater i arbetet, ber vi sätta oss in i de praktiska resultat, som er erfarenhet har gett er.

Vi anser det nödvändigt att delge Er de betänkligheter, som har uppstått hos oss vid genomläsningen av 3:e kongressens resolution ”om förhållandet till bonderörelsen”, och den organisationsplan, som vi redan börjar använda i vårt arbete på landsbygden.

”§ a) Propagera bland de breda folkskikten, att socialdemokratien ställer sig uppgiften att på det mest energiska sätt stödja böndernas alla revolutionära åtgärder, vilka är ägnade att förbättra deras läge, inbegripet konfiskation av godsägarnas, statens, kyrkans, klostrens och den kejsrerliga familjens jord” (ur resolutionen av RSDAP:s 3:e kongress).

I denna paragraf är det framför allt oklart hur partiorganisationerna skall och måste bedriva sin propaganda. Propaganda kräver framför allt en organisation, som står helt nära dem man önskar påverka. Huruvida denna organisation skall bestå av lantproletärkommittéer, eller om också andra organisationsätt för såväl den muntliga som den skriftliga propagandan är möjliga – den frågan lämnas öppen.

Detsamma kan också sägas beträffande löftet om energiskt stöd. Att ge stöd, och därtill energiskt stöd, är också endast möjligt om det finns en lokal organisation. Frågan om ”energiskt stöd” förefaller oss överhuvudtaget ytterst svävande. Kan socialdemokratien stödja expropriering av den godsägarjord, som brukas enligt de intensivaste metoder med användning av maskiner, odling av värdefullare växter osv? Med tanke på det givna hushållets kapitalistiska utveckling är denna jords övergång till småborgerliga ägare ett steg tillbaka, hur viktigt det än är att förbättra deras ställning. Enligt vår mening skulle vi som socialdemokrater ha gjort ett förbehåll i denna punkt om ”stöd”:

* Se V I Lenin, *Proletariatet och bönderna*, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 9, s 346. – Red

”om exproprieringen av denna jord till förmån för bondens (småborgerliga) egendom kommer att betyda en högre utvecklingsform av den givna hushållningen på den givna jorden”.

Och vidare:

”§ d) Sträva efter att lantproletariatet organiseras självständigt, att det sammansmälter med stadsproletariatet under det socialdemokratiska partiets fana och att representanter för lantproletariatet tas in i bondekommittéerna.”

Sista delen av denna paragraf ger anledning till tvivel. Saken är den, att borgerligt demokratiska organisationer, såsom Bondeförbundet, och reaktionärt utopiska, såsom socialistrevolutionärerna, organiserar såväl borgerliga som proletära element bland bönderna under sin fana. Om vi skickar våra representanter från lantproletariatets organisationer till sådana ”bonde”-kommittéer, kommer vi att motsäga oss själva, våra åsikter om ett block osv.

Även här tycker vi att det krävs korrigeringar, och mycket grundliga korrigeringar.

Detta är några allmänna anmärkningar till 3:e kongressens resolutioner. Det är önskvärt, att de prövas så fort och så ingående som möjligt.

Vad planen för en ”landsbygds”-organisation i vår kretsorganisation beträffar, så är vi tvungna att arbeta under förhållanden, som 3:e kongressens resolutioner förbigår med fullständig tystnad. Först och främst måste det framhållas, att vårt verksamhetsområde – Moskvaguvernementet och de närbelägna distrikten av de angränsande guvernementen – till övervägande del utgör ett industriområde med jämförelsevis svagt utvecklade hemarbetsnärningar och att det är en mycket obetydlig del av befolkningen, som *uteslutande* arbetar med lantbruk. Våldiga industrieföretag med 10 000-15 000 arbetare omväxlar med små fabriker, som sysselsätter 500-1 000 arbetare och är spridda över avsides liggande större och mindre byar. Det kunde förefalla som om socialdemokratien under dessa förhållanden här skulle finna en mycket lämplig jordmån för sin verksamhet, men verkligheten har visat, att sådana ur fågelperspektiv gjorda förmodanden inte håller för kritik. Till sitt stora flertal har vårt ”proletariat” ännu idag inte frigjort sig från jorden, fastän en del fabriker existerat i 40-50 år. ”Landsbygden” häftar så starkt vid det, att alla de psykologiska och andra förutsättningar, som skapas hos det ”rena” proletariatet under den kollektiva arbetsprocessen, inte utvecklas hos vårt proletariat. Våra ”proletärers” jordbrukshushållning uppvisar ett slags blandformer. En vävare, som arbetar på fabrik, anställer en lantarbetare för att bruka sin jordlapp. På samma jordlapp arbetar hans hustru (om hon inte arbetar på fabriken), hans barn, gamla och invalider i familjen, och själv kommer han att arbeta på den, då han blir gammal, om han blir invalid eller blir avskedad på grund av våldsamt eller opålitligt uppförande. Sådana ”proletärer” kan knappast kallas proletärer. Till sin ekonomiska ställning är de paupers. Till sin ideologi är de småborgare.

De är okunniga och konservativa. Bland dem värvas ”svarthundrade”-element. Men också deras självmedvetande har börjat vakna den senaste tiden. Med hjälp av de trådar, som förbinder dem med det ”rena” proletariatet väcker vi – och inte utan framgång – denna okunniga massa ur sekellång sömn. Trådarna ökas, de stärks på vissa ställen, dessa paupers kommer under vårt inflytande och såväl i fabriken som på landsbygden tillägnar de sig vår ideologi. Och vi tror, att det inte strider mot den ortodoxa ståndpunkten att bilda organisationer i en icke ”rent” proletär miljö. Vi har ingen annan miljö, och om vi håller fast vid den ortodoxa ståndpunkten att endast organisera ”proletariatet” på landsbygden, så måste vi upplösa vår organisation och organisationerna i vårt grannskap. Vi vet, att det kommer att bli svårt för oss att bekämpa längtan att expropriera den av godsägarna misskötta åkerjorden och andra ägor eller den jord, som fäderna i munkhuva och munkåpa inte kunnat bruka på behörigt sätt. Vi vet, att den borgerliga demokratin, från den ”demokratisk-monarkiska” ’fraktionen (det finns en sådan i Ruzadistriktet) till ”bonde”-förbundet, kommer att kämpa mot oss om inflytandet över dessa ”paupers”, men vi kommer att väpna de senare mot de förra. Vi kommer att använda alla socialdemokratiska krafter i kretsen, såväl de intellektuella som industriproletärerna, för att bilda och stärka våra socialdemokratiska kommittéer av ”paupers”. Och vi kommer att göra detta enligt följande plan. I varje distriktsstad eller större industricentrum kommer vi att bilda distriktskommittéer av kretsorganisationens grupper. Förutom att distriktskommittén organiserar kommittéer i fabriken och verkstäderna i sitt område, organiserar den ”bonde”-kommittéer. Av konspirativa skäl får dessa kommittéer inte ha många

medlemmar och deras sammansättning fastställs av de mest revolutionärt sinnade och dugligaste bondepauvers. Där det finns både fabriker och bönder är det nödvändigt att organisera dem i en undergruppskommitté.

Framför allt måste en sådan kommitté bilda sig en klar och tydlig uppfattning om de lokala förhållandena: A) Jordförhållandena: 1. böndernas jordlotter, arrende, egendomsformer (byalagsegenhet, gårdsegenhet osv). 2. Den kringliggande jorden: a) vem den tillhör, b) hur mycket jord som finns, c) hurdana böndernas förhållanden till denna jord är, d) på vilka villkor denna jord brukas: 1. dagsverken, 2. oskäligt arrende för de "avsöndrade jordstyckena" osv, e) skulder till storbönderna, godsägarna m fl. B) Pålagor, skatter, storleken av grundskatten på böndernas och godsägarnas jord. C) Säsong- och hemarbete, pass, eventuell vinterlega" osv. D) De lokala fabriker och verkstäderna: arbetsförhållandena på dem: 1. arbetslönen, 2. arbetsdagen, 3. ledningens hållning, 4. bostadsförhållandena osv. E) Den offentliga förvaltningen: zemstvocheferna, byåldermannen, skrivaren, volostdomarna, bypoliserna, prästen. F) Zemstvo: böndernas representanter, zemstvoanställda: läraren, läkaren, biblioteken, skolorna, teserveringarna. G) Voloststämmorna: deras sammansättning och förhandlingar. H) Organisationerna: "Bondeförbundet", socialistrevolutionärerna, socialdemokraterna.

Sedan den socialdemokratiska bondekommittén satt sig in i dessa data, är den förpliktad att på stämmorna genomdriva beslut, som kommer att följa ur det ena eller andra onormala sakförhållandet. Samtidigt bedriver en sådan kommitté också intensiv propaganda och agitation för socialdemokratins idéer bland massorna, anordnar cirklar, korta brådska möten, massmöten, sprider proklamationer och litteratur, samlar in pengar till partikassan och upprätthåller genom distriktsgruppen förbindelser med kretsorganisationen.

Om det lyckas oss att organisera många sådana kommittéer, så är socialdemokratins framgång tryggad.

En kretsorganisatör

Vi kommer självfallet inte att åta oss uppgiften att utarbeta de ingående praktiska anvisningar, som kamraten talar om: detta är en angelägenhet för de lokala kamraterna och den ryska centralinstans, som har hand om den praktiska ledningen. Vi ämnar använda moskvakamratens innehållsrika brev för att klarlägga 3:e kongressens resolution och partiets mest aktuella uppgifter i allmänhet. Det framgår av brevet, att de betänkligheter, som framkallats av 3:e kongressens resolution, endast delvis är förorsakade av teoretiska tvivel. Deras andra källa är den nya frågan, som inte uppstått tidigare, om förhållandet mellan "de revolutionära bondekommittéerna" och "de socialdemokratiska kommittéer", som arbetar bland bönderna. Redan det faktum, att den senare frågan ställts, vittnar om att det socialdemokratiska arbetet bland bönderna tagit ett betydande steg framåt. På dagordningen ställs redan förhållandevis detaljerade frågor, vilka framkallats av de praktiska behoven i agitationen på landsbygden, som börjat förstärkas och anta fasta, permanenta former. Och brevets författare glömmer upprepade gånger, att då han förebrår kongressens resolution för oklarhet, söker han i verkligheten svar på en fråga, som partikongressen inte ställde och inte kunde ställa.

Inte fullt riktig är sålunda exempelvis författarens uppfattning, att såväl propagandan för våra idéer som stödet åt bonderörelsen är möjliga "endast" med hjälp av lokala organisationer. Sådana organisationer är självfallet önskvärda och, då verksamheten växer, nödvändiga, men nämnda arbete är möjligt och nödvändigt även där det inte finns några sådana organisationer. I hela vår verksamhet till och med enbart bland stadsproletariatet får vi inte lämna bondefrågan ur sikte, och vi måste sprida den förklaring, som *det medvetna proletariats hela parti* avgett genom 3:e kongressen: vi stöder ett bondeuppror. Bönderna måste få veta detta – genom litteraturen, genom arbetarna, genom särskilda organisationer osv. Bönderna måste få veta, att det socialdemokratiska proletariatet i detta stöd *inte kommer att göra halt* inför en konfiskation av jorden, i vilken form det vara må (dvs expropriering utan ersättning åt ägarna).

Brevets författare framkastar här en teoretisk fråga: bör inte exproprieringen av storgodsens till förmån för ”bondens småborgerliga egendom” begränsas genom ett särskilt förbehåll? Men genom att föreslå detta förbehåll inskränkte författaren godtyckligt innebörden i 3:e kongressens resolution. I resolutionen *sägs inte ett enda ord* om att det socialdemokratiska partiet förpliktat sig att stödja den konfiskerade jordens övergång just till de småborgerliga ägarna. Resolutionen säger: vi stöder ”inbegripet konfiskation”, dvs inbegripet beslagtalande utan ersättning, men frågan om till vem det beslagtagna skall överlämnas avgörs inte alls av resolutionen. Det är ingen tillfällighet, att denna fråga lämnas öppen: av artiklarna i tidningen *Vperjod* (nr 11, 12, 15)* framgår, att det ansågs oklokt att i förväg avgöra denna fråga. Där påpekades t ex, att socialdemokratin i en demokratisk republik inte kan ge något löfte och binda sina händer beträffande jordens nationalisering.

Till skillnad från de småborgerliga socialistrevolutionärerna utgörs tyngdpunkten för oss nu av bondeupprorens revolutionärt demokratiska sida och lantproletariatets särskilda organisering i ett klassparti. Frågans väsen består nu inte i projektet om en ”allmän jorddelning” eller nationalisering utan i att bönderna blir medvetna om och förverkligar det revolutionära nedbrytandet av det gamla systemet. Därför lägger socialistrevolutionärerna tonvikten på ”socialisering” osv och vi på *revolutionära bondekommittéer*: utan dem, säger vi, är alla omdaningar värdelösa. Med dem och med stöd av dem är *bondeupprorets seger* möjlig.

Vi måste på alla sätt stödja bondeupproret, inbegripet jordens konfiskation, *men inte alls inbegripet förverkligande av alla slags småborgerliga projekt*. Vi stöder bonderörelsen, för såvitt den är revolutionärt demokratisk. Vi förbereder oss (genast, omedelbart) till kamp emot den, i den mån den uppträder som reaktionär och antiproletär. Marxismens hela väsen består i denna tvåfaldiga uppgift, som kan förenklas eller förflackas till en enhetlig och vanlig uppgift endast av folk, som inte förstår marxismen.

Låt oss ta ett konkret exempel. Låt oss anta, att bondeupproret segrat. De revolutionära bondekommittéerna och den provisoriska revolutionära regeringen (vilken delvis stöder sig just på dessa kommittéer) kan genomföra vilken konfiskation som helst av den stora egendomen. Vi är för konfiskation, det har vi redan förklarat. Men till vem föreslår vi, att den konfiskerade jorden skall överlämnas? Här har vi inte bundit våra händer och kommer aldrig att binda oss av den sorts förklaringar, som brevets författare oförsiktigt föreslår. Författaren har glömt, att det i samma resolution av 3:e kongressen för det första talas om ”*rensning av bonderörelsens revolutionärt demokratiska innehåll från alla slags reaktionära inslag*” och för det andra om nödvändigheten av ”*en självständig organisation för lantproletariatet i alla fall och under alla omständigheter*”. Detta är våra anvisningar. Reaktionära inslag i bonderörelsen kommer alltid att förekomma, och vi förklarar på förhand krig mot dem. Klassantagonismen mellan lantproletariatet och bondebourgeoisin är oundviklig, och vi avslöjar den på förhand, klargör den och förbereder oss till kamp på dess grundval. En av anledningarna till en sådan kamp kan mycket väl komma att bli frågan: till vem och hur skall den konfiskerade jorden överlämnas? Och vi döljer inte denna fråga, vi lovar ingen utjämnande uppdelning, ”socialisering” osv utan säger: på detta område kommer vi fortfarande att kämpa, kämpa på nytt, kämpa på ett nytt fält och med andra bundsförvanter – där kommer vi ovillkorligen att vara med lantproletariatet, med hela arbetarklassen *mot* bondebourgeoisin. I praktiken kan detta betyda både jordens övergång till småbondeklassen – där den förslavande, feodala storegendomen är förhärskande, där de materiella förutsättningarna för socialistisk storproduktion ännu inte är förhanden – och nationalisering under förutsättning av en fullständig seger för den demokratiska revolutionen, eller också de kapitalistiska storgodsens

* Se V I Lenin, *Proletariatet och bönderna, Om vårt agrarprogram, Liberalernas agrarprogram, Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 9, s 341-346, s 356-361; b 10, s 44-52. – Red

överlämnande till *arbetarförbund*, ty från den demokratiska revolutionen skall vi omedelbart börja övergå till den socialistiska revolutionen, just i den mån våra krafter, det medvetna och organiserade proletariats krafter det medger. Vi är för en oavbruten revolution. Vi kommer inte att stanna på halva vägen. Att vi inte genast och omedelbart lovar all slags "socialisering" beror just på att vi känner till denna uppgifts verkliga förutsättningar och inte söker dölja den bland bönderna mognande nya klasskampen utan avslöjar den.

Till en början stöder vi helt och hållet, med alla medel, inbegripet konfiskation, bonden i allmänhet mot godsägaren, men sedan (och t o m inte sedan utan samtidigt) stöder vi proletariatet mot bonden i allmänhet. Det är en tom utopi att *nu* söka beräkna styrkekombinationen inom bönderna "dagen efter" (den demokratiska) revolutionen. För att inte hemfalla åt äventyrlighet, för att inte förråda vårt vetenskapliga samvete och för att inte jaga efter billig popularitet kan vi säga och säger vi *blott en enda sak*: vi kommer att med alla krafter hjälpa alla bönderna att genomföra den demokratiska revolutionen *för att det skall bli så mycket lättare* för oss, proletariatets parti, att så fort som möjligt övergå till en ny och högre uppgift – den socialistiska revolutionen. Vi lovar ingen harmoni, ingen utjämning, ingen "socialisering" som resultat av det *nuvarande* bondeupprorets seger – vi "lovar" tvärtom en ny kamp, ny ojämlikhet, ny revolution, som vi också strävar efter. Vår lära är mindre "söt" än socialistrevolutionärernas sagor, men de som *vill bli bjudna* på endast söta drycker, de må gå till socialistrevolutionärerna; vi kommer att önska sådana personer lycklig resa.

Denna marxistiska ståndpunkt löser enligt vår uppfattning också frågan om kommittéerna. Enligt vår mening *får det inte finnas socialdemokratiska bonde-kommittéer*: om kommittén är socialdemokratisk, är den inte blott en bondekommitté; om den är en bondekommitté, är den inte rent proletär, inte socialdemokratisk. Det finns många, som gärna vill blanda ihop dessa båda begrepp, men vi hör inte till dem. Överallt, där det är möjligt, kommer vi att sträva efter att bilda *våra egna* kommittéer, *det socialdemokratiska arbetarpartiets* kommittéer. Dessa kommittéer kommer att omfatta både bönder, paupers, intellektuella, prostituerade (nyligen frågade oss en arbetare i ett brev varför man inte agiterade bland de prostituerade), soldater, lärare och arbetare – kort sagt, *alla socialdemokrater och ingen annan än socialdemokrater*. Dessa kommittéer kommer att utföra hela det socialdemokratiska arbetet, i hela dess omfång, varvid de dock kommer att sträva efter att speciellt och särskilt organisera lantproletariatet, ty socialdemokratin är proletariatets klassparti. Det är *det allra största misstag* att betrakta organiseringen av det proletariat, som inte helt har frigjort sig från det förflutnas olika kvarlevor, såsom någonting "ickeortodoxt", och vi skulle vilja tro, att de hithörande ställena i brevet helt enkelt beror på ett missförstånd. Stads- och industriproletariatet kommer oundvikligen att bli kärntruppen i vårt socialdemokratiska arbetarparti, men i detta måste vi, såsom också vårt program säger, dra in, upplysa och organisera alla arbetande och utsugna utan undantag: både hemarbetare, paupers, tiggare, tjänstefolk, landstrykare och prostituerade – givetvis på det nödvändiga och obligatoriska villkoret, att de ansluter sig till socialdemokratin och inte socialdemokratin till dem, att de övergår till proletariatets ståndpunkt och inte proletariatet till deras ståndpunkt.

Men vartill behöver vi då revolutionära bondekommittéer, frågar läsaren. Betyder det, att de inte är nödvändiga? Nej, de är nödvändiga. Vårt ideal är att överallt i byarna ha rent socialdemokratiska kommittéer, som sedan sluter överenskommelse med böndernas *alla* revolutionärt demokratiska element, grupper och cirklar för att bilda revolutionära bondekommittéer. Här har vi en fullständig analogi med det socialdemokratiska arbetarpartiets självständighet i städerna och dess förbund med alla revolutionära demokrater för att genomföra upproret. Vi är för böndernas uppror. Vi är ovillkorligen emot sammanblandning och sammansmältning av olikartade klasselement och olikartade partier. Vi är för att

socialdemokratin för upprorets skull driver på *hela* den revolutionära demokratin, hjälper *hela* den revolutionära demokratin att organisera sig, och utan att sammansmälta med den *går sida vid sida* med den till barrikaderna i städerna och emot godsägarna och polisen på landsbygden.

Leve det mot självhärskardömet riktade upproret i stad och på land! Leve den revolutionära socialdemokratin som förtrupp för hela den revolutionära demokratin i den nuvarande revolutionen!

Proletarij nr 16, den 14 (1) september 1905

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 11, s 215-224